

ZANTEN UIT BREDENE (DORP).

Volksliederen zijn een vorm van folklore : een z.g. naamloos gezang dat door de traditie bleef bewaard en niets met kunstliederen te maken heeft. Zij komen steeds voor in een natuurlijk milieu van een volksgroep : dorp of gehucht, kindermilieu ... wat vandaag de dag zeer zeldzaam is geworden door ons intens verkeer en de verscheidene media.

Daarom deze eerste publikatie van liederen en rijmpjes, door ons genoteerd tussen 1930 en 1940. Wellicht kan dit bij velen aangename herinneringen oproepen.

Wegens technische moeilijkheden geven wij hier slechts de tekst weer. In die liedjes is zingen en voordragen gemengd. Er is zelfs meer tekst dan melodie. Zo kan één melodie verschillende teksten krijgen in onze gemeente, zelfs op het dorp alleen. Verschillen van tekst kunnen ook voorkomen in de streek, in ons land, of zelfs erbuiten.

Wij hebben de uitspraakfouten trouw genoteerd en, waar het dialect voorkwam, is het zo opgetekend. Opmerkelijk is dat een zin in dialectvorm soms wordt afgewisseld met een of meerdere zinnen in ABN.

De muziek noteren volgens het gehoor is een moeilijke zaak. Wij menen echter daarin te zijn geslaagd met eigen muziekinstrument. Wij hebben die liedjes herhaalde keren zelf gezongen en de notering gekontrolleerd door ze zelf instrumentaal te begeleiden. Deze muziek is, zoals bij alle volksliederen, in eenvoudige vorm en met beperkte stemomvang uit te voeren. Meestal zijn er duidelijke intervallen. Ook het ritme is eenvoudig, maar vaak snel. Het zijn meestal stroofjes met verschillende kouplettten op dezelfde wijze gezongen ; soms met refrein dat niet gezongen wordt.

I. Liedjes en rijmpjes rond Sint-Maarten.

Het feest van deze kindervriend op 11 november wordt op Bredene niet gevierd. Hij deelt geen geschenken uit. En toch moet hij niet onderdoen inzake liedjes en rijmpjes ten opzichte van zijn kollega Sint-Niklaas. Getuigt hiervan wat volgt :

Sinte-Maartensliedje

Op Sinte Moartenavend
de torre gieng mee no Gent
En om me moeder koeken bakt
'k zittn zo geirn omtrent
'k zittn al in 'noeksje
'k zittn al oender tafel
krêgn e broksje wafel
'k zittn al oender de zoldertrap
en krêgn e groatn appel i me zak.

Dit werd opgetekend in 1935 te Bredene-Dorp. De vrouw die het zong was toen 42 jaar en was geboren te Steenkerke. Dit lied kan worden beschouwd als een variante op de melodie van een nieuwjaarslied dat wij verder vermelden.

Rijmpjes op Sinte Maarten

Sinte-Moartenavend
tvoart e bootj in d'haven
vul beloan mê koekn en toartn
ter êre van sinte moarten

Dit werd opgetekend in 1939 ; alle kinderen zongen het.

Sinte-Moarten, Sinte-Moarten komd alier
ij is in z'n blôte armen
ij zou zich geirne warmen
ij kroop al oender de stove
daar kreeg ij een poke
ij kroop al oender de zoldertrap
daar kreeg ij een schotel pap
ij kroop al oender de tafel
daar kreeg ij een wafel
ij kroop al oender de zwienebak
daar kreeg ij e schop in ze gat

Dit werd genoteerd in 1939 van een jongen van 9 jaar die het van zijn moeder had geleerd. Het werd algemeen op de Vuurtorenwijk gezongen.

Sinte moartenavnt, sinte moartenavnt
kzaatn al oender de tafel
krêgn doar e wafel
kzaatn al oender de stove
krêgn doar e poke
kzaatn al oender de trap
krêgn doar e pap
kzaatn al oender de zwienebak
krêgn doar e schop i me gat

Dit werd opgetekend in 1939. H. had het van zijn vader geleerd die van Oostende afkomstig was.

In het liedje en in de rijmptjes ontbreken nergens de koeken en taarten, wafels, pap en appels : al wat van de weldoener is te verwachten. Doch de diepe grond daarvan ligt elders. Wij moeten die zoeken in de oude joelfeesten van het jaareinde, met zijn feestelijk smullen.

Wat echter het meest opvalt, is de angst, de schrik die telkens terugkomt : "ik zit in een hoek-onder de tafel gekropen-onder de stoof-onder de trap-onder de zwijnebak (een omgekeerde natuurlijk). Dat hij een poke krijgt, dat hij kou heeft en zich gaarne wil verwarmen, dat hij een schop krijgt : wijst op treiteren en pesten. Hierbij kunnen wij nog vermelden dat het in de jaren 1930-1940 ook de gewoonte was om 's avonds, in den donkeren, de meisjes en kleine jongens bang te maken op straat, door ze na te roepen "Sinte-Moarten, Sinte-Moarten, Ruttepetut".

Zitten de diepere wortels van dit alles soms in de duisternis van het lange verleden, wanneer de geheime boze geesten van zich lieten horen in de donkere winteravonden ?

Karel Clybouw